

Informacija o aktivnostima na realizaciji projekta povezivanja elektroenergetskih sistema Crne Gore i Italije podmorskim kablom

U skladu sa obavezom koja je utvrđena Programom rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu, Ministarstvo energetike i rudarstva prikuplja podatke i Informacije od "Crnogorskog elektroprenosnog sistema" AD Podgorica (CGES) i iste dostavlja Vladi Crne Gore na razmatranje.

UVOD

Projekat podmorskog povezivanja elektroenergetskih sistema Crne Gore i Italije realizuje se između Vlade Crne Gore, u ime Države Crne Gore, CGES-a i italijanskog operatora prenosnog sistema Terna Rete Elettrica Nazionale S.p.A (Terna), na osnovu zaključenog ugovora realizaciju projekat povezivanja elektro-energetskih sistema Crne Gore i Italije (Strateški i akcionarski ugovor

Potpisivanjem ovih ugovora Vlada Crne Gore je preuzela obaveze koje su vezane za pitanja donošenja prostornog plana, eksproprijacije, izdavanja građevinskih dozvola, pružanja podrške CGES-u i Terni u cilju realizacije projekta i drugo.

Projekat povezivanja Crne Gore i Italije podmorskim kablom jednosmjerne struje shodno potpisanim ugovorima predviđa:

- Izgradnju podmorskog kabla jednosmjerne struje kapaciteta 1.000 MW između Italije i Crne Gore sa pripadajućim konvertorskim postrojenjima (Investicija vrijedna preko 758mil EUR i predstavlja obavezu Terne);
- Izgradnju trafostanice 400/110/35 kV Lastva (TS Lastva), 400 kV dalekovoda Lastva - Čevo - Pljevlja i uvođenje postojećeg 400 kV dalekovoda Podgorica - Trebinje u TS Lastva;
- Izradnju 400 kV dalekovoda prema Srbiji i/ili Bosni i Hercegovini (za realizaciju ove investicije Vlada Crne Gore je dobila grant Evropske unije, jer ista predstavlja dio Transbalkanskog koridora, sekcija IV u Crnoj Gori);

Trafostanica Lastva je povezana na 400 kV mrežu početkom aprila 2019. godine.

Podmorska interkonekcija između Crne Gore i Italije zvanično je puštena u komercijalnu upotrebu 28.12.2019. godine.

U međuvremenu puštena je u pogon jedna žila podmorskog kabla kapaciteta 600 MW. Vrijednost Projekta čija je izgradnja obaveza CGES-a je povećana na 119 mil.€, usljed produžetka realizacije projekta zbog problema sa rješavanjem imovinsko-pravnih odnosa.

HRONOLOŠKI PREGLED AKTIVNOSTI PO LOT-OVIMA

LOT 1 – Trafostanica 400/110/35 kV Lastva

- Izvođač: Siemens AG (Austrija).
- Radovi završeni i objekat u funkciji od 2019. godine.
- Izdata upotrebna dozvola.
- Sanirani problemi stabilnosti kosina – u toku garantni period.

LOT 2 – 400 kV dalekovod Lastva – Čevo

- Izvođač: Iberdrola Inženjerija (Španija).
- Dvosistemski dalekovod (2x400 kV) Lastva–Čevo završen 2019. godine.
- Jednosistemski dalekovod (1x400 kV) Lastva–Čevo završen 2022. godine.

- Svi imovinsko-pravni problemi riješeni, dozvole izdate 2023. godine.
- Time je omogućena veća pouzdanost interkonekcije sa Italijom.

LOT 3 – 400kV dalekovod Čevo – Pljevlja

- Izvođač: Konzorcijum Energoinvest (Sarajevo) / Kodar Energomontaža (Beograd).
- Ugovor: potpisan 25.12.2014. (FIDIC Žuti), planirani završetak 2016, revidovan na 2025.
- Realizacija suočena sa brojnim problemima: eksproprijacija, pristupni putevi, projektovanje, otpor lokalnih zajednica (Suvodolsko, Bukovica, Brezna, Novakovići, Durđevića Tara, Javorak, Komini).
- Do 31.07.2025. završeno 98% radova i 100% projektne dokumentacije.

U okviru Lot-a 3 se grade:

- Dalekovod 400 kV Čevo-Brezna (jednosistemska);
- Dalekovod 400 kV + 110 kV Brezna – Njegovuđa – Đ. Tara - Kosanica (dvosistemska);
- Dalekovod 400 kV Kosanica – Pljevlja (jednosistemska);
- Dalekovod 110 kV Njegovuđa – Žabljak;

Status realizacije po dalekovodima na dan 31.07.2025. godine:

- **DV 400 kV Čevo-Brezna (54,4 km):** završeno i dobijena upotrebna dozvola;
- **DV Brezna–Njegovuđa (31,3 km):** završeno i dobijena upotrebna dozvola;
- **DV 110 kV Njegovuđa–Žabljak (7,5 km):** završeno i dobijena upotrebna dozvola;
- **Na dionici Njegovuđa–Durđevića Tara:** rekonstrukcija starog DV 110 kV, prelazak na novi dvosistemska (400+110 kV). Radovi u toku, problem sa 7 stubova zbog nesporazuma sa mještanima kroz selo Đurđevića Tara. Postignut kompromis – nova trasa kroz selo, potpisani ugovori sa vlasnicima, pripremljen Glavni projekat i dobijena saglasnost Agencije za zaštitu životne sredine. Nastavak radova u avgustu 2025. godine.
- **Na dionici Durđevića Tara–Pljevlja:** završeni svi radovi nakon samog sela Đurđevića Tara. Na spornim dionicama Javorak i Komini su rađeni projekti alternativne trase nakon čega su radovi tokom 2023. godine završeni.

Napomena: CGES je kroz Amandman br. 22 sa izvođačem ugovorio model rada „na poziv“ dok se ne riješe imovinsko-pravni odnosi, što je smanjilo troškove čekanja.

IZGRADNJA DV 400 KV PLJEVLJA – GRANICA SA SRBIJOM

- Projekat dio Transbalkanskog koridora.
- Studija opravdanosti potvrdila potrebu za DV Pljevlja – Bajina Bašta.
- U saradnji sa EMS Srbija potpisan sporazum o zajedničkoj realizaciji.
- 23.09.2024. godine usvojen Detaljni prostorni plan za koridor DV 2x400 kV Pljevlja 2 – Bajina Bašta.

- Decembra 2024. godine izdate UTU za tehničku dokumentaciju za izgradnju dalekovoda
- Tokom 2025. godine formirana je Komisija za eksproprijaciju zemljišta za stubna mjesta dalekovoda za koje je nakon obilaska svih mjesta u privatnom vlasništvu aprila 2025. godine pripremila procjenu zemljišta.

ZAKLJUČCI

Projekat podmorskog povezivanja Crne Gore i Italije je u završnoj fazi, a svi ključni segmenti, osim dijela trase Njegovuđa–Durđevića Tara i DV Pljevlja–granica sa Srbijom, su završeni.

Potrebno je da Uprava za nekretnine u najkraćem roku sprovede zakonom predviđenu proceduru eksproprijacije za stubna mjesta na trasi izgradnje novog 400kV dalekovoda Pljevlja–granica sa Srbijom.